

HRVATSKA MISAO

PREDPLATA ZA ŠIBENIK I AUSTRO-UGARSKU GODIŠNJE K 14.—
POLUGODIŠNJE I TROMJESOĆNO SURAZMERNJO, MJESECNO
K 1:20. — POJEDINI BROJ 10 PARA. — OGLASI PO CIJENIKU.
PLATIVO I UTUŽIVO U ŠIBENIKU.

- IZLAZI SVAKI DAN -
::: TELEFON BR. 74. — ČEKOVNI RAČUN 129.871. :::

UREĐENIŠTVO I UPRAVA NALAZE SE NA TRGU SV. FRANE IZA
OBCIN. PERIVOJA. — VLASTNIK, IZDAVATELJ I ODGOVORNI
UREDNIK JOSIP DREZGA. — TISAK: HRVATSKA ZADRUŽNA
TISKARA U ŠIBENIKU, U. Z. S. O. J.

GOD. III.

ŠIBENIK, ponedjeljak 3. svibnja 1915.

BR. 75. (305)

Raspršeni Crnogorci istočno od Trebinja. — Na Karpatima novi uspjeh austrijske vojske. — Nastojanja trojnog sporazuma za iskrcanje četa u Galipolu doživile neuspjeh. — Potopljenje engleske podmornice. — Napredovanje Hindenburga prama ruskom sjeveru. — Bombardiranje Dunkirchena.

Na južnom ratištu.

Istočno od Trebinja.

BEĆ, 1. svibnja. Službeno se saopće:

Na južnom ratištu, osim pojedinačne topovske vatre uzduž granice, u zadnje vrijeme nikavog važnog dogadjaja.

Istočno od Trebinja crnogorske sile, koje se biju predaleko pomakle napred, bile su od vatre naše artiljerije razpršene, a njihova zakloništa uništena.

Galicija, Karpati, Bukovina

BEĆ, 1. svibnja. Službeno se saopće:

U ruskoj Poljskoj živahna artiljerijska borba, koja je mjestimice i noću trajala. Ruske sigurnostne čete bile su iz više mjesta iztrijebljene.

Na frontu u zapadnoj Galiciji i na Karpatima nema nikakve promjene.

I jučer je ponovno podozeo neprijatelj napadaj protiv visova koje smo mi bili osvojili između Orave i doline Oporu. Ti svi su napadaji bili sasma odbiveni uz vrlo velike gubitke po Ruse. Pri tome je 500 ljudi bilo zarobljeno.

U jugoistočnoj Galiciji i u Bukovini kadikad artiljerijska borba.

Južno od Zaleszczyki upašla je jedna od naših baterija ruski magazin muničije.

BEĆ, 2. svibnja. Službeno se saopće:

U ruskoj Poljskoj bio je neprijatelj u nekim odsjećima potisnut iz prednjih položaja. Naše čete doprile su pri tome mjestimice sve do linije preko neprijateljskog glavnog položaja.

Na frontu u zapadnoj Galiciji i na Karpatima živahna artiljerijska borba.

Na višovima između Orave i doline Oporu naše čete odbile su nove žestoke ruske napadaje, zaborile 200 Rusa te konačno prešle na napadaj i nakon ljtne borbe zauzele jaku rusku podpornu tačku istočno od visa Ostry. Više stotina Rusa pri tom je bilo zarobljeno, puščanih strojeva zaplijenjeno.

U jugoistočnoj Galiciji i u Bukovini nema nikakve promjene.

U Rusiji.

BERLIN, 1. svibnja. Službeno se saopće:

Boj kod Szawle, ispaš za nas poslovno. Nakon jakih gubitaka, iza kako

su na četiri strane podpalili Szawle, pobegli su Rusi u pravcu Mitau. Daljnja potjera nastavlja se. Dosad je oko 1.000 Rusa zarobljeno, 10 puščanih strojeva zaplijenjeno. Veliko mnoštvo bagaže, muničijskih kola, osobito mnogo muničije takodje je bilo zaplijenjeno.

Neprijateljski napadaji kod Kalvarja bili su odbiveni uz velike gubitke, te je 350 Rusa bilo zarobljeno.

Naprotiv uspjele je Rusima, da jugozapadno od Augustova jednu kupanju njemačkih predstraža noću napadnu i težko poškoduju.

Istočno od Plocka i na južnoj obali Pilice slabci ruski nasrtaji bili su odbiveni.

BERLIN, 2. svibnja. Službeno se saopće:

Operacije u sjeverozapadnoj Rusiji dobro napreduju.

Kod Szawle 400 Rusa bilo je zarobljeno. Njemačke prve čete doprile su do Mitau.

Kod Kalvarja ruski napadaji bili su odbiveni; 300 Rusa bilo je zarobljeno.

* * *

Mittau (Mitava) nalazi se 200 klm. daleko od njemačke granice prema sjeveroistoku.

Akcija proti Dardanelima.

Iskrcaj izjavljen.

CARIGRAD, 1. svibnja. Glavni kvartir saopće:

Kod Kabatepe na Galipolu potkušao je neprijatelj, da se oslobođi uskog opkoljenja, ali je bio odbiven. Ovi pokušaji prisiliše neprijatelja, da se povuče sve do 500 metara pred morskou obalu. Mi smo im zadali ogromne gubitke.

Time se pokušaj neprijateljskog iskrcaja podpuno izjavljava.

CARIGRAD, 2. svibnja. Glavni kvartir saopće:

Iz položaja Kabatepe prama Arisburnu potisnuto neprijateljsko krilo pokušalo je prodirati; bilo je ponovno bačeno na obalu.

Kod Seddibahra iskrcaji neprijatelj nalazi se sada u neodrživom položaju.

Australska podmornica, koja je pokušala da provali u Marmarsko more, bila je potopljena; momčad je bila spašena.

PREDPLACUJTE SE NA „HRVATSKU MISAO“.

Sa francuskog ratišta.

BERLIN, 1. svibnja. Službeno se saopće:

Jučer javljene borbe na zapadnoj obali kanala, sjeverozapadno od Yperna svršile su na gubitcima vrlo bogatim neprijateljskim neuspjehom.

Istočno od kanala, sjeverno od Yperna nasrćao je neprijatelj više puta, ali uzaludno.

Tvrđava Dunkirchen i dalje je obasuta vatrom naše artillerije.

Francuski napadaji između Ailly-Apremonta podpuno su se izjalovali, uz jake gubitke.

Dne 29. travnja, na odgovor bombardiranju naših mirnih mesta iz naših ledja, bilo je na Reims bačeno nekoliko granata.

Neprijatelj je ponovno jučer izgubio tri leteća stroja i jedan engleski jugozapadno od Thielet, drugi sjeveroistočno od Yperna bio je strovaljen, treći pak bio je prisiljen kod Niedersulzbacha u Elzasu da se iz neprijateljske zračne flote iskrca.

BERLIN, 2. svibnja. Službeno se saopće:

Nakon jakе artiljerijske priprave poduzeti napadaji protiv našeg novog položaja sjeveroistočno od Yperna ostali su sasma bez uspjeha.

U Argoni naši napadaji uz nasređovali su; 156 Francuza bilo je zarobljeno.

U Šumi Priester napadaji masa bili su odbiveni uz težke neprijateljske gubitke; 90 Francuza bilo je zarobljeno.

Potpopljenje kralja „L. Gambetta“

O potopljenju francuske krstarice „Leon Gambetta“ saznaju se još slijedeće potankosti:

Nakon patruljske vožnje u kanalu Otranta krenula je krstarica pravcem na Maltu, da se priključi ostalim krstaricama. Oko 1 sat u južnoj sreli je jedin jedrenjaču talijanskog oznamka. Zaustavivši jedrenjaču, obavila je pretragu na brodu i našla papire u redu. Jedva je brodu dozvoljeno, da krene dalje, osjetio se na krstaricu tako snažan udarac, da je svakom bilo jasno, što se je dogodilo. U isti čas se ugasio električno svjetlo i strojarnica se napunila vodom. Brod je dobio upravo izpod vodene linije velik otvor. Dijamni i strojevi su bili razoren, a radiotelegraf neuporabiv. Razvaljeni brod držao se doduze još nad vodom, ali je njegova sudbina bila zapećaćena. Momčad je većim dijelom spa-

vala, pa se spasila gola u čamcima. Dva su se čamca prevrnula, a ostale je spasio jedan talijanski brod. Prije podne su 12 milja od rta Leuca spašena 3 časnika i 20 momaka. Časnici i momčad bili su goli, pa im je trebalo dati odiela. Na večer u 7 sati odpremljeni su vlakom u Tarent, a odanle u Siraku. Momčad je smještena u jednu vojarunu, a časnici u „Grand Hotel“. U svemu je spašeno 10 časnika i 149 momaka. Admiral Senet i svi časnici usmrćeni su.

„Lokalanzeiger“ javljuje iz Ženeve: Jedan od spašenih s „Leona Gambette“ pripoveda: Na nesreću je u najkritičnijem momentu zašao mjesec za oblake. Reflektori nisu mogli raditi usled defekta na strojevima.

Kad je nastala tama, moglo se tek uz najveće potežkoće spustiti nekoliko čamaca. Ja sam kod druge eksplozije bačen s palube.

Prema vести „Giornale d’ Italia“, izbila je poslije prve eksplozije na brodu strava, te su časnici s revolverima u ruci nastojali, da umire momčad. Momčad je bez reda navala u čamce, koji su za čas bili prenatrpani, tako da su se neki od njih prevrili.

Poljsko kraljevstvo pred svojom propašću

Piše: Dr. M. A.

VI.

No ipak svakim danom rasaо broj plenjanih pristaša nasljednog kraljevstva.

Velike su pak bile potiskeće sa pomoćanjem vojske. Šlaha se je Poljska već davno odrekla ratovanja, a broj vojnika, prema tajnom ugovoru Augusta II. Sasa, sa carem ruskin Petrom Velikim, nije smio biti veći od 20.000. S tolikim brojem vojske nije bilo moguće ni pomisliti na kakvi otpor proti Rusiji, a niti proti Pruskoj, koja je doduše u ovo doba bila mala državica, ali je imala brojnu i dobro uređenu vojsku. Ipak uspjele je, velikim entuziasmom poraćeno, privlati zakon, kojim se broj vojske povišuje na 100.000.

Još veće potiskeće zadavalo je uređenje državopravnog pitanja u pogledu izjednačenja raznih slojeva pučanstva. Patrijote su naglašivali, da treba izjednačiti građanstvo pristup u sabor, a nadase popravit jadan položaj seljaka, pače kmetstvo potpuno prikupit. Tu je otpor nekoj biog ormanu, pošto je šlaha stalež građanski u velike sebi poticnjivala, a seljstvo je držala uskom vrtom robova, koje nije bilo za ništa drugo, nego da obraguje polja i ide u vojsku sa svojim gospodarom. Govorili su tada: a tko će obragivati naša polja? — dajte seljaku prst, on će brzo čitavu ruku zgrabit.

No u pogledu građanskog staleža išlo je još kako tako, pošto se je odmah priličan broj šlaha zapisao u gradske knjige, a megju njima i tadašnji predsjednik velikog sabora Stanislav Malahovski. Na koncu velikog sabora priznadoše građanstvu pravo, da može posjedovati zemlju, što je odavna bilo zabranjeno, te je to bio isključivi privileg šlahite.

Najtrudnije je bilo uređenje seljakačkog pitanja, no našlo se je i tu ljudi, koji su odmah ukinuli t. z. robsko prikovanje uz zemlju (Leibeigenschafts-glebe adscriptus). Valja napomenuti, da u času kad se je u Poljskoj pisalo i govorilo o ukinuću kmetstva, nesloboda seljaka opstojala je po cijeloj Europi, pače svuda stroži i nejludske, nego li u Poljskoj. Iz Rusije, a što više iz Njemačke, seljstvo je hrpmice grmlju u Poljsku. Kašnje je u Francuskoj bukvalna revolucija ukinula kmetstvo, a Francuskom počeo da vlasta građanski stališ.

Mnogo se pisalo i govorilo o seljstvu. Na čelu te agitacije postavše se dva svećenika: Kollontaj i Štašić. Izvagli su oni, da Bog dao istu dušu seljaku kao i plemiću, da šlaha same će obratni domovinu, te su pozivali da dade i seljaku ljudska prava.

Oni pri ukinušu na svojim posjedima i kmetstvo i t. j. „prikovanost zemlji“ a za njima se povećalo mnogi drugi. Otada mogao se seljak na njihovim dobrima slobodno kretati, mogao se je iseliti, ako je htio, mogao je slat djecu u školu ili obri, a što više mogao je posjedovati svoju i vlasnu zemlju.

Te reforme išle su sporo jer nijesu htjeli natezati, htjeli su da ove ideje same prokrće sebi put, puštili su da vrijeme učini svoje, ali ipak uslijed svakidašnjih intriga sa siraće ruskog poslanika, koji je pače jednom zgodom javno reko, da njima ne konvenira, da se Poljska uredi, jer da tome nije davno kad su Poljaci zvali tadašnjem prijestolnicom Rusije: Moskvom, te njihovog cara Vasila Šujskog oveli u Varšavu, gdje je u tamnici umro, — trebalo se da žurit za reformama, pošto je i ran rusko-turski bio pri koncu.

Trebalo je ove reforme posebnim zakonom ukinuti. Dnevnio su se sastajali brojni patrioci u kući kraljevskog tajnika Platolla, porijetkom Talijana, kao: Ignacij Potocki, Hugo Kollontaj, Stanislav Malahovski i drugi. Na vijećanju dolazio je i kralj Stanislav Potocnjavski, koji se je već bio posve otrešao

upliva carice Katarine II. Kralj bi uvejk potajno išao na vijećanja, pri čemu bi ga pratio jedino jedan gluhonjemci. Vijećanja su se držala tajnim, samo da se pristaše hetmana Branickog i Šćesnog Potockog ne bi pripravili na otpor, i osjetili dobru stvar. Podržavali su tajnu i radi poslanika stranih država, a pogotovo poslanika ruskog, koji bi bez dvojbe upri sve sile, da iste planove osuđete.

Atentat u Sofiji.

"Fremdenblatt" saobćuje ove veoma zanimljive pojedinstvenosti o političkom atentatu, što se je dan 19. veljače počinio u plesnoj dvorani gradskog kasina u Sofiji:

Kao što je poznato, eksplodirala je bomba u spomenutom lokaluu u noći od 13. na 14. veljače o. g. za plesne zabave, koju su prisustvovati najomajniji krugovi sofijskog društva. Usmrćeno je više osoba, među kojima sin predsjednika rata poručnik Bojadžev i kćerka sađajućeg ministra rata Tičeva, dok su drugi učestnici plesa zadobili ozlede različitih stepena, tako političari Kučev i Brabacov, koji pripadaju владinim strancima, kao i kćerka Bojadževa, sestra usmрćenog poručnika. Ovaj je atentat pobudio najveći senzaciju u cijeloj Bugarskoj. Pogreb ţrtava, koji je bio dva dana kasnije, prisustvovali su kraljevi supruzi i njihova porodica. Odmah se je povela stroga iztraga, ali bez uspjeha.

Tek se je ovaj dana donekle objasnila ova tajanstvena zgoda. Sofijski je redarstvo uapslo medju ostalima također i višeg činovnika bugarskog vrhovnog računarskog dvora i njegovu suprugu, koji su napokon priznali, da su stajali na čelu razgraničenoj anarhističkoj organizaciji, izveli ovaj atentat. Odnosni činovnik, koji je igrao veliku ulogu u sofijskom društvu, prisustvovao je plesu u gradskom kasinu, pustio u neopoznenom trenutku eksplodirati bombu i onda izezemnu u vremi uprepašćenih gostiju, pri čemu je od svih najglasnije vikao i udario na manjkavu opreznost redarstva. Ali je baš ova njegova prevelika uzbudjenost postala za nj sudbinosnom. Znalo se, da je već odavno upotrebljavao svoje sredstva, kako bi postigao mjesto redarstvenog predsjednika u Sofiji pa zato nije propustio nijedne prilike, a da se ne obori na nedostatke redarstva. Povedeni su izvidi napokon doveli do toga, da je bio uapšen ovaj činovnik, a kasnije i njegova supruga. Činovnik je izkazao, da je htio postati redarstveni predsjednik, da u ovom doostojanstvu uz moguće izdašnje podupirati svoju anarhističku družbu i izvesti glavni udarac, koji se imao sastojati u atentatu bombom na kralja i na ciele sobranje. Već su bile ugovorene sve pojedinstvenosti o tome, kako će se izvesti ovaj atentat. Odnosni činovnik, rodom Macedonac, bio je u svoje vrijeme sam komitadžija.

Izraga se primice kraj, pa će već skorih dana biti glavna razprava pred sudom protiv okrivljenih supruga i njihovih ortaka.

KRONIKA.

"Messagéro" saopćuje, da je talijanska vlada pozvala u Rim u svrhu konferencije pariskog, londonskog, berlinskog, i bečkog poklisa.

Dopisnik "Timesa" među ostalim piše: U pomorskim krugovima drži se, da tjesnaci mogu biti forirani. Ali ako nije spremna jaka vojska, koja bi zauzela poluotok Galipoli, čim bi mornarica unišila u tjesnacu, ovaj bi bio odmah, zašto, područjima mire. Ništa više nije začudila topžije nego odporna snaga starih dardanečkih utvrda. Mornarica mora svaldati tri zapriete; mine, sakrivene baterije težkih obica i pokretnе baterije lakih topova, koji pučaju iz neочекivanih pozicija. Očišćenje mire otežavano je poglavito od pokretnih baterija, sakrivenih tokom pažnji, da je topovima ladja nemoguće otkriti ih. Topografija, zemljovid olakšava sakrivanje topova. Dosele nije bilo moguće ušutkati neprijateljske topove.

Prema petrogradskoj vesti ruskii kontrašmiral Galanin ubit je pred Sebastopolom od turske granate.

Iskrcaj francusko-engleskih četa obavlja se na četiri tačke, poluotoka Galipoli. Broj iskrčanih četa računa se na 60.000. General Hamilton je vrhovni zapovjednik saveznih četa; general d'Amade zapovjednik francuskih četa u Mudrosu.

Iskrcaj englesko-francuskih četa smatra se izjavljenjem. General Hamilton bacajući zbor neuspjeha na loše informacije avličaća.

Domaće vijesti.

Saziv hrvatskog sabora. Prama vijestima iz Pešte, imao bi se sastati hrvatski sabor, eda se pitanje produljenja finansijske nagodbe nješi parlamentarnim putem.

Grad i okolica.

Svibanjska pobožnost obavljala se u gradskim crkvama u mnogočinju učestovanja vjernika. Osobitno pobožnošću meli se molitva za mir, određenja po Sv. Ocu Papi.

Zarobljenici u Srbiji. Nalaze se zarobljeni: Milutin Frane rodj. 1890., iz Krapnja, u Nišu; Peteks Marko, rodj. 1884., iz Konjevratu, u Nišu; Mirković Ante, od 31 god., trgovac iz Šibenika, u bolnici u Čačku, Tekstura Ivan, rodj. 1886., iz Lozovca, u Nišu; Radman Mate, rodj. 1875., iz Šibenika, u Nišu; Živković Jere, god. 23, iz Zatonu, u bolnici u Čačku; Mirković Ante (?), težak iz Šibenika, 29 godina u bolnici u Čačku; Gaćina Jere, 24 god., iz Primoštena, u bolnici u Čačku.

Vidi Stjepan, 53 godine, iz Šibenika, nalazi se kao zarobljenik na Cetinju u Crnojgori.

Za zdravlje i čistoću grada. Građanstvo gleda vrlo rado nastojanje vlasti, da se uzdrži zdravlje, i čistoću u gradu. Tome pak nastojanju išlo bi samo u prilog, kada se pretresanje i čišćenje vojničkih slamačica ne bi obavljalo u sredini grada. Slobodni smo ovati stavit na srce vojnoj oblasti.

Drvena obala ispod ribarnice u jednom svom dijelu bila je zagradićena, jer prijeti da će se srušiti u more.

Upozorujemo paše čitatelje na današnji oglas o tečaju ženskog krojenja, koji nam je u subotu pomjutnjom izstao. Preporučimo toplo upis u ovu školu, koja je u svim mjestima naše domovine postigla lijep uspjeh.

Opća koristi

Zenska krojačka škola, sistema "Europa", obavještaje p. n. c. gospodice i gospodice grada Šibenika i okoline, da će dne 3. svibnja t. g. otvoriti tečaj u Šibeniku u Glavnoj ulici br. 40 II. kat. (kuća Ojjardi), te će upozoriti cijenosti, da ova vanredni prilik u lăhkoci, kratkoći vremena i savršenoj jednostavnosti u poduci, svezkupnoga ženskoga odjeća, nepropuste, budući da jamčimo, da se svaka tačno i potpuno u svezkupnom krojenju, za malo dana, može da usavrši. Najviše jamstvo pružaju bezbrojna priznanja i javna očitovanja iz svih krajeva ove monarhije.

Na upis prima se, za vrijeme poduke u školi, izjutra od 9-12 i po podne od 3-7 sati.

Opzioram na kratko tečaja, molimo svakoga, da već sed u početku sudjeluje.

Za mnogočinji posjet moliti se stovanje Š. R. Rosić upravitelj.

Traži se.

Mjesnog zastupnika, za posjećivanje učenica na upis u Žensku krojačku školu "Europa", traži Š. R. Rosić, upravitelj.

Upitati u Hotel Šibenik.

Bakalara, ulja maslinovog, pirinča.

Sumpora i sumporaca "Torpedo" Streljka, "Vermorel" i "Non plus ultra" cukra u kockama (caklaša) sjemenja djetelne

uz snižene cijene prodaje

PIO TERZANOVIC U ŠIBENIKU

KRUMPIR

nalazi se na putu.

Soba s pokuštvom

po želji sa još jednom sobicom iznajmljuje se. Ista se nalazi u kući nr. 25 kod Vatrogasnog Društva. Upitati se kod vlastnika.

1—4

Vrsna švelja,

savrsena u modernom krovu i Švenju odjela za gospodje, gospodice i djecu, prima na ručke u kući Fontana na II. podu kod sv. Franje.

Izvršba brza, cijene umjerene.

Kuća u sredini grada

na dva poda, s električnom svjetlošću i vodom, i sa tri konobe, prodaje se. Priupitati se u uredničtvu lista.

Velika svota novaca

može da se nakoni svakome, koji postane naručnica — Bezplatna izjašnjenja Šale: Šrećkovno zastupstvo 30, Ljubljana.

Novinarski papir

novi ("Piccolo") za pakovanje 50 kg. — K 10 —

1000 Felpost-dopisnica

K 6 —

TRAFIKA ANTE BOGIĆ ŠIBENIK.

Od danas unapred prodava na malo i na veliko

Jezvrstno crno stolno vino

po 72 pare litar

jako 11 stupnjeva alkohola

UGO FOSCO, posjednik

KONOBA nalazi se u stojnoj kući u Varošu kod c. k. Kotarskog Poglavarstva.

POZOR! Dvoriste prikladno za kuhanje.

POZOR! Dvoriste prikladno za kuhanje.

VELIKA ZLATARIJA

GJ. PLANČIĆ

Vis - Starigrad - Velaluka

ŠIBENIK.

Kupuje staro zlato i srebro

uz najpovoljnije cijene.

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—